

Випуск 1

До 55-річчя
кафедри фінансів
ім. С. І. Юрія

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

збірник наукових праць
кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Західноукраїнського національного університету

**Тернопіль
2024**

**Збірник наукових праць кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Західноукраїнського національного університету**

Випуск 1

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

ГОЛОВА РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Крисоватий А. І. – д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ЗУНУ.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Кириленко О. П. – д. е. н., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ЗУНУ;

Горин В. П. – д. е. н., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ЗУНУ.

*Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні
кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ЗУНУ
(протокол № 10 від 20 лютого 2024 р.).*

Актуальні питання фінансової науки та практики: збірник наукових праць кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету. Вип. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 207 с.

Коло проблем, які висвітлюються у збірнику, пов'язані з висвітленням сучасних тенденцій розвитку фінансової політики та механізму її реалізації, удосконаленням системи управління фінансами на макро-, мезо- і макрорівнях. Висновки та рекомендації мають вагоме теоретичне значення і можуть бути використані при написанні наукових статей, курсових та дипломних робіт, проведенні інших форм наукових досліджень.

За редакцію, зміст і достовірність даних, а також встановлення фактів плагіату матеріалів, розміщених у збірнику конференції, відповідальність несуть автори та наукові керівники.

Світлана Коваль

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Юрій Мельничук

аспірант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА ПОДАТКОВУ СИСТЕМУ

На сучасному етапі відбувається трансформація всіх сфер діяльності, що обумовлено цифровими інноваціями. Цей процес поступово перетворює економічні, соціальні, культурні та інші сфери, впливаючи на способи ведення бізнесу, надання державних послуг, освіти, медицину, зв'язок, інструменти державного управління та доступ до інформації. Ми стаємо свідками народження цифрової економіки, де активна інтеграція цифрових технологій у діяльність підприємств веде до появи нових продуктів і послуг, оптимізації виробничих та управлінських процесів, поліпшення взаємодії з клієнтами і державою, а також розвитку електронної комерції та інших інновацій [1].

Оподаткування є ключовим інструментом формування фінансових ресурсів держави, необхідних для забезпечення її соціального та економічного розвитку. На жаль, ухилення від сплати податків, жорстке податкове планування і порушення податкового законодавства є доволі поширеними. Така ситуація має негативний вплив на якість і доступність державних програм, а також нівелює принцип справедливості податкової системи, оскільки ті, хто уникає сплати податків, перекладають податковий тягар на інших платників. Крім того, економічні суб'єкти, які не сплачують свою частку податків, отримують значні конкурентні переваги порівняно із тими, що діють в межах закону [2]. З урахуванням швидкого розвитку інформаційних технологій та їх впливу на ринки та економіку, посилюється потреба у подальшій модернізації системи адміністрування податків для забезпечення її ефективності. Це призводить до активізації процесів діджиталізації податкового простору, цифровізації податкової інформації та впровадження інноваційних технологій у процесі податкового адміністрування. Цифровізація податкової системи спрямована на нівелювання людського фактору у механізмі адміністрування податків і такі процеси стали можливими завдяки партнерству Міністерства фінансів України та Міністерства цифрової трансформації.

Одним із ключових аспектів впливу діджиталізації на податкову систему є полегшення процедур податкового адміністрування як для державних органів, так і для платників податків. Електронні платформи та програмне забезпечення спрощують збір та обробку податкової інформації, зменшуючи адміністративні витрати та ризик помилок. Адже діджиталізація робить податкову систему більш прозорою та ефективною. Електронна обмін інформацією між податковими органами та платниками сприяє боротьбі з ухиленням від оподаткування та підтримує відкритість у фінансових операціях.

Проте, разом із перевагами діджиталізації приходять і виклики. Зростання кількості цифрових транзакцій може призвести до появи нових видів податкових шахрайств та кіберзлочинності. Також, необхідно забезпечити надійний захист особистих даних платників податків в електронних системах.

У цілому, вплив діджиталізації на податкову систему може бути переважно позитивним, забезпечуючи більшу ефективність та прозорість. Проте, важливо ретельно розробляти та впроваджувати заходи забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних, щоб уникнути негативних наслідків цифрової трансформації в податковій сфері.

На сьогоднішній день в Україні запроваджено численні електронні сервіси (див. рис. 1).

Рис. 1. Існуючі електронні сервіси у податковій системі України

Джерело: узагальнено та побудовано за [4]

Крім того, процес діджиталізації податкового простору продовжується. Яскравим прикладом є прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення онлайн комунікації з платниками податків та уточнення окремих положень законодавства» [3], відповідно до якого платники податків мають можливість використовувати електронні сервіси для комунікації із представниками контролюючих органів. Такі нововведення дають можливість платникам податків заслухати платника при розгляді матеріалів скарг або перевірок у режимі відеоконференції поза межами приміщення контролюючого органу (тобто без особистої присутності).

В межах Єдиного порталу державних послуг «Дія» функціонує розділ «ДіяCity», яка містить правову та податкову базу для ІТ-компаній в Україні і «створений для сприяння залучення іноземних інвестицій, створення прозорості

корпоративної структури, у якому пропонуються низькі податкові ставки (податки на працю: 5% – податок на доходи фізичних осіб, 22% від мінімальної заробітної плати – єдиний соціальний внесок; 1,5% – військовий збір; корпоративний податок: (% на виведений капітал або 18% – податок на прибуток) тощо» [1, с. 108].

Підсумовуючи зазначимо, що процеси цифровізації у сфері оподаткування зумовлюють зростання залежності платників податків від ІТ-інфраструктури та надійності цифрових систем. У таких умовах доцільно враховувати питання інформаційної безпеки, існування імовірності втрати даних та наявність технічних недоліків в електронних системах, які серйозно впливатимуть на можливість платників податків вчасно виконувати свої зобов'язання щодо подання податкової звітності та сплати податків. Це, в свою чергу, може призвести до притягнення таких осіб до фінансової та іншої відповідальності.

Зараз цифрова трансформація стає не лише технологічним трендом, але й фундаментальним аспектом, що визначає загальний розвиток суспільства, економіки та держави на глобальному рівні, а також адміністрування податків та зборів. Це вимагає від всіх учасників соціально-економічних процесів здатності швидко адаптуватися до нових умов, навчатися та ефективно використовувати можливості, які вона надає. Цифрова трансформація у сфері податкового адміністрування потребує комплексного підходу до оновлення податкового законодавства з урахуванням новітніх технологічних рішень для забезпечення ефективності та справедливості податкової системи.

Список використаних джерел:

1. Чудак О. М. Трансформація правового регулювання адміністрування податків і зборів в контексті цифровізації. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. 2023. № 1. Том 34 (73). С. 106–113. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/1_2023/17.pdf
2. Подольська А. А. Тенденції діджиталізації податкових процедур та їх вплив на методи здійснення податкового контролю. *Juris Europensis Scientia*. 2022. Вип. 3. С. 67–71. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/3_2022/13.pdf
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо вдосконалення онлайн-комунікації з платниками податків та уточнення окремих положень законодавства: Закон України від 23.02.2024 р. № 3603-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3603-IX#Text>
4. Є-сервіси: Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/#>
5. Дія – Державні послуги онлайн. Державні послуги онлайн. Дія. URL: <https://diia.gov.ua/>